

Sygn. akt V KK 265/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 listopada 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Kazimierz Klugiewicz (przewodniczący)

SSN Dariusz Świecki

SSN Włodzimierz Wróbel (sprawozdawca)

Protokolant Anna Kowal

po rozpoznaniu w dniu 22 listopada 2012r.,
na posiedzeniu bez udziału stron (535 § 5 k.p.k.),
kasacji wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich
na korzyść **M. S.**
skazanego z art. 233 § 1 kk
od prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w K.
z dnia 25 stycznia 2010 r.,
na podstawie art. 537 § 1 k.p.k.

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę do ponownego
rozpoznania Sądowi Rejonowemu w K.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 25 stycznia 2010 r. Sąd Rejonowy, uwzględniając wniosek prokuratora złożony w trybie art. 335 § 1 k.p.k.,) uznał M. S. za winnego tego, że:

- 1) w dniu 3 kwietnia 2006 r. w K., będąc przesłuchiwanym w charakterze świadka w toku postępowania dotyczącego kontroli legalności zatrudnienia przez pracodawcę B. M.(PS VII ...) po uprzednim pouczeniu o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań, zeznał nieprawdę, iż skargę, którą

sporządził w dniu 5 lutego 2006 r. i skierował do Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, dotyczącą nieprawidłowości w zatrudnianiu pracowników przez B. M. podpisali również pracownicy: /.../, podczas, gdy podpisy tych osób zostały przez niego podrobione, tj. przestępstwa z art. 233 § 1 k.k.;

- 2) w dniu 22 marca 2007 r. w W., będąc przesłuchiwany w charakterze świadka w toku postępowania przygotowawczego (1 Ds. ...) w sprawie o fałszowanie podpisów na sporządzonej przez siebie skardze z dnia 5 lutego 2006 r. po uprzednim pouczeniu o odpowiedzialność karnej za składanie fałszywych zeznań, zeznał nieprawdę, że skargę osobiście podpisali również pracownicy: /.../ podczas, gdy podpisy tych osób zostały przez niego podrobione, tj. przestępstwa z art. 233 § 1 k.k.

Za oba czyny wymierzono mu karę po 8 (osiem) miesięcy pozbawienia wolności, a następnie orzeczono karę łączną 1 (jednego) roku pozbawienia wolności, której wykonanie zawieszono na okres próby wynoszący 2 (dwa) lata oraz na podstawie art. 71 § 1 k.k. wymierzono karę 70 (siedemdziesięciu) stawek dziennych grzywny, każda po 20 (dwadzieścia) złotych.

Wyrok powyższy nie został zaskarżony w drodze apelacji i uprawomocnił się.

Od tego orzeczenia w dniu 13 lipca 2012 r. kasację na korzyść skazanego wniosł Rzecznik Praw Obywatelskich zaskarżając wyrok w całości i zarzucając rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie prawa procesowego, polegające na obrazie przepisów art. 343 § 7 k.p.k. w zw. z art. 335 § 1 k.p.k. przez uwzględnienie wniosku prokuratora o skazanie w sytuacji, gdy zachodziły daleko idące wątpliwości, co do tego, czy fałszywe zeznania złożone przez skazanego nie dotyczyły okoliczności mających znaczenie dla jego prawa do obrony, co z kolei wykluczałoby możliwość skazania na podstawie art. 233 § 1 k.k.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Rzecznika Praw Obywatelskich jest zasadna w stopniu oczywistym, co uzasadnia rozpoznanie jej w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Zasadniczym zarzutem kasacyjnym, wyartykułowanym w kasacji jest rażące naruszenie przepisów prawa procesowego - art. 343 § 7 k.p.k. w zw. z art. 335 § 1 k.p.k., które miało istotny wpływ na treść orzeczenia skazującego M. S. W świetle realiów sprawy, która zakończyła się wyrokiem skazującym dla M. S. za składanie fałszywych zeznań i zebranego w niej materiału dowodowego wskazać należy, że sprawstwo w zakresie zarzucanego mu czynu z art. 270 § 1 k.k. (podrabianie

podpisów na skardze przekazanej do Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej) zostało ustalone w drodze przeprowadzonego postępowania przygotowawczego (1 Ds. ...) zakończonego umorzeniem w dniu 11 sierpnia 2008 r. ze względu na znikomą społeczną szkodliwość czynu. Ponadto podczas przesłuchania w dniu 4 grudnia 2009 r. w charakterze podejrzanego w postępowaniu o czyny z art. 233 § 1 k.k. (1 Ds. ...) M. S. przyznał się do podrobienia podpisów na wyżej wymienionej skardze (vide k. 67 i 67verte akt sprawy II K ...). Okoliczności te zrekapitulował prokurator w akcie oskarżenia z dnia 11 grudnia 2012 r. w sprawie 1 Ds. ... .

Wobec powyższego sąd *meriti* powinien już po lekturze samego aktu oskarżenia powziąć daleko idące wątpliwości, co do możliwości wydania wyroku skazującego, które analiza akt sprawy powinna była definitywnie ugruntować. Ma niewątpliwie rację autor kasacji, zarzucając sądowi *a quo*, że pomimo istniejących w sprawie wątpliwości co do sprawstwa, wbrew przesłankom wyrażonym w art. 335 § 1 oraz dyspozycji art. 343 § 7 k.p.k., wydał wyrok skazujący uwzględniając wniosek prokuratora bez przeprowadzenia rozprawy. Rzecznik Praw Obywatelskich na uzasadnienie owych zaistniałych w sprawie wątpliwości i niejasności dotyczących okoliczności popełnienia przestępstwa, prowadzi obszernie wywody na temat relacji granic prawa do obrony sprawcy czynu zabronionego, który przesłuchiwany jest w postępowaniu karnym lub administracyjnym w charakterze świadka, co do kwestii wpływających na jego potencjalną odpowiedzialność karną za owo przestępstwo, a zagadnień realizacji znamion typu z art. 233 § 1 k.k.

W powyższej materii stanowisko Sądu Najwyższego jest od lat ugruntowane, na co trafnie wskazuje autor kasacji. Wyraża się ono w stwierdzeniu, że nie popełnia przestępstwa składania fałszywych zeznań (art. 233 § 1 k.k.) osoba, która umyślnie składa nieprawdziwe zeznania dotyczące okoliczności mających znaczenie dla realizacji jej prawa do obrony (tak m.in. w uchwale z dnia 20 września 2007 r., I KZP 26/07, OSNKW 2007, z. 10, poz. 71, wyroku z dnia 12 lutego 2009r., III KK 339/08, LEX 486545, postanowieniu z dnia 22 września 2008r., IV KK 241/08, Biuletyn Prawa Karnego 2008 nr 12 poz. 13; co do ewolucji orzecznictwa w tej materii – por. m.in. M. Bielski „*Wyłączenie przestępności składania fałszywych zeznań w związku z przysługującym sprawcy czynu zabronionego prawem do obrony*” CzPKiNP Rok XV: 2011 z. 3 s. 73-92 i cytowana tam obszerna literatura). W tym miejscu należy wskazać, że z teoretycznego punktu widzenia brak odpowiedzialności z art. 233 § 1 k.k. w tego typu sprawach

może być uzasadniany trojako (aktualne poglądy doktryny i orzecznictwa w tej materii rekapitułuje M. Bielski w „*Wyłączenie...*”):

- dlatego, iż jest to zachowanie legalne, gdyż w drodze zabiegów uadekwatniających treść normy sankcjonowanej stojącej u podstaw typu opisanego w art. 233 § 1 k.k. w oparciu o normy prawnoprocesowe, a w szczególności art. 6 k.p.k., 74 § 1 k.p.k. i 175 § 1 k.p.k. ulega ograniczeniu zakres jej zastosowania właśnie o sytuacje, w których sprawca składa fałszywe zeznania w realizacji swojego prawa do obrony,
- dlatego, iż jest to zachowanie prawnokarnie irrelewantne nie realizujące znamion typu z art. 233 § 1 k.k., bowiem odpowiedzialności karnej przewidzianej tym przepisem podlega jedynie osoba składająca zeznania, podczas gdy fałszywe depozycje sprawcy czynu zabronionego odnośnie kwestii mogących następnie być wykorzystanymi przeciwko niemu w postępowaniu karnym o ten czyn, z materialnego punktu widzenia mają charakter zbliżony do wyjaśnień, a nie zeznań świadka,
- dlatego, iż jest to tzw. kontratyp prawa do obrony, czyli okoliczność usprawiedliwiająca zachowanie naruszające normę sankcjonowaną, a polegające na przekazaniu nieprawdziwych informacji bądź zatajeniu prawdy w postępowaniu sądowym, bądź innym prowadzonym na podstawie ustawy.

Niezależnie jednak od rozstrzygnięcia tej teoretycznoprawnej kwestii, nie budzi wątpliwości, że w zarysowanych powyżej przypadkach sprawca nie popełnia przestępstwa z art. 233 § 1 k.k.

Rozpatrując zarzuty kasacji Rzecznika Praw Obywatelskich, zgodzić należy się z jej Autorem, że dopuszczalność uwzględnienia wniosku prokuratora złożonego w trybie art. 335 § 1 k.p.k. wymaga spełnienia szeregu przesłanek, a jedną z nich jest to, że okoliczności popełnienia przez oskarżonego zarzucanego mu przestępstwa nie budzą wątpliwości. Niespełnienie tego warunku (podobnie jak i pozostałych w tym przepisie określonych) wyłącza możliwość rozpoznania sprawy w ten sposób i implikuje konieczność - zgodnie z treścią art. 343 § 7 k.p.k. - skierowania jej na rozprawę. Sąd rozpoznający tego rodzaju wniosek nie może uchylać się od dokładnego zbadania materiału zgromadzonego w sprawie w celu ustalenia, czy zachodzą przesłanki procesowe jego uwzględnienia. Zweryfikować musi nie tylko kompletność materiału dowodowego, ale także zagadnienia materialnoprawne związane z kwalifikacją prawną zarzucanego sprawcy

zachowania (tak Sąd Najwyższy m.in. w wyrokach: z dnia 24 maja 2012r., V KK 62/12, LEX nr 1165294, z dnia 7 marca 2012r., II KK 14/12, Prok.i Pr.- wkł. 2012/6/7).

Powyższych obowiązków Sąd Rejonowy w K. w sposób rażący nie dopełnił, naruszając tym wskazane w zarzucie kasacji przepisy procesowe, co miało niewątpliwie kluczowy wpływ na treść ostatecznego orzeczenia w sprawie.

Rozpoznając ponownie sprawę M. S., Sąd Rejonowy w K. zobowiązany będzie dokładnie przeanalizować stan faktyczny wyłaniający się z zebranego w sprawie II K ... materiału, a także wnikliwie ocenić zasadność postawionego sprawcy zarzutu. Należy mieć na uwadze, że M. S. został oskarżony (i następnie skazany) za czyn polegający na zeznaniu nieprawdy w postępowaniu przygotowawczym oraz administracyjnym, co do okoliczności sprawstwa czynu zabronionego z art. 270 § 1 k.k., przedstawiając przed organami administracji publicznej (Urzędem Wojewódzkim w sprawie PS VII ...) oraz funkcjonariuszem Policji na posterunku w W. (w sprawie 1 Ds. ...) nieprawdziwe informacje. Sąd zweryfikować będzie musiał, czy zachowanie powyższe faktycznie spełnia wszystkie warunki odpowiedzialności karnej za przestępstwo z art. 233 § 1 k.k.

Wobec powyższego orzeczono jak w części dyspozytywnej wyroku.